

ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Посилення уваги до індивідуального розвитку особистості, визнання гуманістичних засад освіти, які найбільш відповідають принципам правової держави є однією з передумов повноцінного залучення дітей з вадами психофізичного розвитку в систему суспільних відносин. Виключно важливе значення при цьому набуває виховання дітей, зокрема, дошкільного віку з порушеннями психофізичного розвитку в інклюзивному середовищі. Про це свідчать державні документи: спільний Наказ МОН та МОЗ «Про затвердження порядку комплектування інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах» (2015), інструктивно-методичні рекомендації МОН України «Про організацію діяльності інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах» (2015р.) та ін.

У сучасних дослідженнях українських вчених (А. Богуш, Г. Беленької, Н. Гавриш, І. Демченко, А. Колупасової, І. Кузової, Т. Поніманської, Н. Тарасун та ін.) Стверджується, що процес інклюзії дошкільнят з особливими потребами в загальноосвітнє середовище, сприяє нормалізації їхнього життєвого циклу і гармонізації розвитку згідно з індивідуальними можливостями кожної дитини. Головну роль у цьому процесі належить педагогу, який повинен бути готовий до:

- естетичного сприйняття дітей з особливими потребами;
- створення умов для спільної виховної роботи дітей з\без особливих освітніх потреб;
- диференційованого навчального процесу з урахуванням пізнавальних можливостей дітей;
- взаємодії з психологами, корекційними і соціальними педагогами, медпрацівниками, батьками дітей;
- рефлексії своїх дій і дій інших учасників виховного процесу дошкільних установ з інклюзивною формою навчання.

Питання готовності майбутнього педагога до роботи з дітьми в умовах інклюзивної освіти досліджувалися російськими і українськими вченими: І. Кузавою, Е. Мартинчук, Н. Мельник, Н. Назаровою, І. Хафізулліною, Ю. Шуміловскою, і ін. Так, Н. Назарова, відома російська дослідниця-дефектолог, зазначила, що «... вітчизняна освітня інтеграція впроваджується без серйозної спеціальної підготовки вчителя, психолога масової системи освіти до роботи в умовах інтеграції. Педвузи не володіють сьогодні технологіями підготовки до роботи в умовах інклюзивної освіти немає вчителів масової школи, ні спеціальних педагогів різних спеціальностей» [1].

Вивчаючи досвід підготовки вихователів США до інклюзивної практики, Н. Мельник зазначає, що фахівці з дошкільного виховання отримують загальну дворічну академічну підготовку, потім протягом двох-чотирьох років освоюють дисципліни, які стосуються психічного і фізичного розвитку дитини. Випускники отримують ліцензійний сертифікат [2].

Відзначимо, українські вчені одностайні в тому, що питання підготовки фахівців дошкільної освіти до професійної діяльності в інклюзивних дошкільних установах сьогодні ще розробляються і апробуються [3].

Тому формування готовності педагогів до роботи з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку може стати важливим фактором розвитку професійної компетентності майбутніх педагогів дошкільної освіти з урахуванням підвищення якості вищої освіти.

Так, підготовка педагогів до роботи з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку буде функціонувати як цілісна система, якщо в курсах дисциплін будуть розглядатися питання інклюзивної освіти. Наприклад: філософія інклюзії (філософія), історія становлення та розвитку ідей інклюзивної освіти (історія, історія педагогіки), особливості аномального розвитку дітей (анатомія, фізіологія, вікова психологія) і ін.

Для формування спеціальних знань і умінь роботи майбутніх вихователів в інклюзивних умовах слід в програму підготовки вихователів включити спеціальні курси дисциплін. Наприклад: «Основи інклюзивної освіти», «Інклюзивна педагогіка дошкільної освіти» та ін.

Розвитку практичних навичок роботи з дітьми без освітніх проблем сприяють спеціальні імітаційно-змодельовані завдання для студентів, які вони вирішують під час аудиторних занять. Наприклад: провести ігри, бесіди, заняття, батьківські збори, виховні заходи та ін.

Говорячи іншими словами, готовність педагогів до реалізації інклюзивної моделі навчання формується з урахуванням інтегрованої, спеціальної та професійної підготовки педагогічних кадрів.

Таким чином, ефективність спільного навчання і виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку та здорових однолітків залежить від спеціальної підготовки психолого-педагогічних кадрів. При цьому педагоги, які мають загальнопедагогічну освіту, не повинні дублювати дефектологічну підготовку, адже інтегровану та інклюзивну освіту забезпечують перш за все корекційні педагоги. У той же час вихователі повинні бути готовими до організації спільного навчально-виховного процесу дітей з/без інвалідності. Тому саме цілеспрямована професійна підготовка педагогічних працівників буде сприяти успішному вирішенню проблеми інклюзивного навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітніх навчальних закладах.

Література:

1. Назарова Н.М. Інтегроване (інклюзивне) освіту: генезис і проблеми впровадження / Н. М. Назарова. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: НТТР: // www.mgpru.ru - Назва з екранах, с.8.;

2. Мельник Н. Підготовка педагогічних кадрів для дошкільної освіти у США - Електронний ресурс: [Режим доступу]: http://library.udpu.org.ua/library_files/poriv_ped_stydii/2012/2012_2_11.pdf;

3. Мартинчук О.В. Підготовка майбутніх педагогів до професійної ДІЯЛЬНОСТІ в умовах іклюдівної освіти / О. В. Мартинчук // Матеріали конференції "Актуальні питання соціально-педагогічної роботи в загальноосвітніх навчальний заклад". - Електронний ресурс: [Режим доступу]: <http://www.psyh.kiev.ua>